

Subjektiv

Mramorjeva, ne Cerarjeva vlada

Primož Cirman

V

zgodovinskih učbenikih bo nekoč pisalo, da smo imeli v Sloveniji tri faze privatizacije. Prva, tista iz devetdesetih let prejšnjega stoletja, je do danes že skoraj izginila iz kolektivnega spomina.

Šlo je za razdelitev prvotnega družbenega premoženja med imetnike certifikatov. To se je kmalu začelo kopičiti v pooblaščenih investicijskih družbah. Dobili smo pidovske barone, ambiciozne fante v zgodnjih tridesetih, ki so – obo-roženi z dobro obveščenimi svetovalci – na veliko izkoriščali anemične regulatorje in luknje v zakonodaji. Iz podjetij, ki so jih obvladovali, so prenašali premoženje, iz njih pa neusmiljeno izrivali male delničarje, takrat še neuke kapitalizma. Hkrati so se lastniki pidov v podjetjih, kjer so obvladovali le manjše lastniške deleže, pogosto omrežili z njihovimi menedžerji. Takratni »old boys« so podjetja obvladovali prek pajkovih mrež, povezav, dobrih zvez z državnimi lastniki in delniških parkirišč, ne da bi zanje objavili prevzemno ponudbo. To so bili – na valu poceni denarja iz državnih bank – prisiljeni storiti šele v drugi fazi privatizacije, od leta 2005 naprej, ko se je njihovih fevdov želel polastiti Janez Janša.

Prav iz obdobja pidovskega divjega zahoda izhajajo številne sistemske napake, ki so posejale seme za poznejšo »tajkunizacijo«, zaradi katere so se banke, z njimi pa tudi država, mnogo let pozneje znašle v velikih težavah. Tudi zato je več kot ironično, da bodo nad tretjo, zadnjo fazo privatizacije, ki smo ji priča od leta 2013 naprej, pravzaprav bdeli ljudje, ki so to neuspešno počeli že v divjih devetdesetih letih.

Ne verjamete? Ministrstvo za finance, ki je imelo glavno besedo pri zadnjih kadrovske spremembah v Družbi za upravljanje terjatev bank (DUTB), bolj znani kot slabi banki, vodi Dušan Mramor. V prejšnjem stoletju je bil predsednik strokovnega sveta Agencije za trg vrednostnih papirjev (ATVP), uradno ključnega regulatorja kapitalskega trga, ki je vrsto let veljal za brez zobega tigr. V njem je sedel skupaj z Markom Simonetijem, danes enim od treh novih neizvršnih direktorjev DUTB – v začetku devetdesetih je vodil agencijo za prestrukturiranje in privatizacijo. Članica sveta je bila tudi Nina Plavšak, dolgoletna avtorica gospodarske zakonodaje, v popoldanskem času pa tudi svetovalka »tajkunov«. Tudi povezave drugega novega neizvršnega direktorja DUTB Janeza Širovnika segajo v tisti čas. Je namreč direktor SIP Šempeter, ki je od leta 2007 v večinski lasti Uroša Koržeta, nekdanjega direktorja Sklada za razvoj, na katerega je država po osamosvojitvi prenesla podjetja v težavah.

Simoneti in Korže, stara akterja tranzicije, ki sta položaja v DUTB dobila v času vlade stranke novih obrazov, se pravzaprav vračata na kraj »zločina«. Današnja vloga slabe banke, ki ima v bilancah na tone podcenjene premoženja in terjatve, prek katerih bo mogoče tudi lastniško obvladovati največje domače gospodarske sisteme, je namreč v svojem bistvu zelo podobna Skladu za razvoj. Oba je država uradno spočela za prodajo ali prestrukturiranje premoženja, jima postavila omejen rok trajanja in pustila relativno visoko stopnjo samostojnosti. Prav tako sta obe instituciji s svojim netransparentnim delovanjem dvignili veliko

Page: 3

Reach: 40000

Country: SLOVENIA

Size: 375 cm2

2 / 2

prahu. Delo obeh institucij so oziroma še spremljajo sumi uporabe različnih kriterijev pri sanaciji gospodarskih bolnikov, politično-lobističnih vplivov in uhajanja notranjih informacij. Kar je ključno, obe instituciji je politika ustvarila zato, da bi bdela nad privatizacijo državnega premoženja. Sklad za razvoj je bil v resnici otrok »stare« levice, DUTB pa naveze Janša-Šušteršič, ki si je ob prihodu na oblast leta 2012 obetala končno delitev tranzicijskega plena.

Tri leta pozneje ima prstan novega gospodarja – ekipo Dušana Mramorja. Ta je v četrtek tudi uradno postal najmočnejši igravec v Cerarjevi vladi. Z zadnjimi imenovanji postajajo strateške smernice, ki jih je določil finančni minister, vse jasnejše. Ena ključnih bo ohranitev »dobrega imena« zadnje sanacije bank. Brezpogojno podporo guvernerju Banke Slovenije Boštjanu Jazbecu pri odpravljanju dvomov o tem, ali bi lahko država pri reševanju bank prihranila kakšno milijardo evrov ali dve, je Mramor nadgradil z imenovanjem Imreta Balogha, šefa izredne uprave poddržavljene Probanke, za neizvršnega direktorja DUTB. Ne gre tudi pozabiti, da imajo nekateri člani najožje Mramorjeve ekipe pri branjenju sanacije bank tudi neposredni interes. Državna sekretarka Irena Sodin je tako na tem položaju pod Mramorjem zamenjala svojega nečaka Mitjo Mavka, leta 2013 zadolženega za pogajanja z evropsko komisijo, med katerimi so se napotki o izbrisu imetnikov podrejenih obveznic »izgubljali s prevodom«. Sodinova je na ministrstvo prišla iz Evropske banke za obnovo in razvoj, kjer je danes zaposlen Mavko.

Precej večja neznanka je, ali si minister v DUTB sploh želi revolucionarnih sprememb. V ekipi neizvršnih direktorjev je tako pustil Larsa Nyberga, ki je v slabo banko pripeljal njenega vedno bolj spornega izvršnega direktorja Torbjörna Manssona. Njegovo delo je še lani jeseni javno hvalil tudi Simoneti. A vtis je, da je bil Mramor za prevzem DUTB pripravljen žrtvovati veliko, deloma celo Slovenski državni holding (SDH), drugi vzvod vpliva na državno premoženje. Strokovno komisijo, ki mu je pripravila končni seznam imen za nadzornike SDH in ob tem kljub preverjanju kriterija integritete spregledala, da je eno od njih že v dveh kriminalističnih preiskavah, je že vrgel v zobe koalicijskim volkovom.

V vsakem primeru Mramorju za zdaj na politični fronti uspeva veliko. Četudi bo v učbenikih zgodovine pisalo, da je bil leta 2015 minister za finance, se včasih zdi, da dejansko vodi vlado.